संस्कृत — ऊ. नं. १०१

3853

~~धार्मीक~~

वरदचतुर्थी कथा

शके १७३२

४९०। पु. ८४

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(1)

॥इतिवरदचतुर्थीकथाप्रारंभः॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(2)

श्रीगणेशायनमः॥ नंदिकेश्वरउवाच॥ श्रृणुष्वैकाग्रचित्तःसं
११५ न्नूव्रतंगणेश्वरंमहत्॥ भाद्रेशुक्लचतुर्थ्यांचिसदाकार्यंप्रयत्न
तः॥१॥ सनत्कुमारयोगींद्रयदीच्छेच्छुभमात्मनः॥ नारीवापु
रुषोवापिभक्त्यैतद्व्रतमाचरेत्॥२॥ सनिश्चयेनविप्रेंद्रसं
कष्टान्मुच्यतेनरः॥ अपवादहरंचैतत्सर्वविघ्नविनाशनं॥३॥
कारागारेविषमेवापिरणेराजकुलेतथा॥ कुर्वन्व्रतमिदंब्रह्मन्मु
च्यतेनात्रसंशयः॥४॥ गजाननप्रियकरंव्रतानामुत्तमंव्रतं॥ ११५
अनेनजायतेब्रह्मन्सर्वसंकटनाशनं॥५॥ सनत्कुमारउवाच॥
केनचैतत्पुराचीर्णंमर्त्यलोकेकथंगतं॥ एतत्समस्तंविस्ता

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(2A)

यं ब्रह्मणेश्वरं व्रतं॥६॥नंदिकेश्वरउवाच॥चक्रेव्रतंजग
न्नाथोवासुदेवःप्रतापवान्॥आदिष्टंनारदेनैवदुष्यालंघन
मुक्तये॥७॥सनत्कुमारउवाच॥षडैश्वर्यसंपन्नःसृष्टिसं
हारकारकः॥वासुदेवोजगद्व्यापीप्राप्तवान्लंघनंकथं॥
८॥एतदाश्चर्यमाख्यानंब्रूहिचैनंदिकेश्वर॥नंदिकेश्वरउ॥
भुवोभारावतारायवसुदे[illegible]कुले॥रामकृष्णौसमुत्प
न्नौपद्मनाभफणीश्वरौ॥९॥जरासंधभयात्कृष्णोद्वारकां
समकल्पयत्॥विश्वकर्मातमाहयदिष्टहाटकनिर्मितां॥१०॥
तत्रषोडशसाहस्रंस्त्रीणांचैववराधिकं॥भवनानिमनोहरा

नितत्संख्याकान्यकल्पयत् ॥११॥ पारिजाततरुं मध्ये तासां
उप भोगाय कल्पयेत् ॥ यादवानां गृहास्तत्र षट्पंचाशत्कोटयः ॥१२॥
॥२॥ अन्येपि बहवो लोकाः वसंति विगतज्वराः ॥ यत्किंचित्त्रिषु लो
केषु सुंदरं तत्र दृश्यते ॥१३॥ सत्राजित प्रसेनाख्यौ पुत्रावुग्र
स्य विश्रुतौ ॥ बभूवतुस्तयोरेकः सूर्याराधनमानसः ॥१४॥
अंभोधितीरमासाद्य तत[illegible]यासितः ॥ सत्राजितस्तपस्ते
पे सूर्यस्तु हृदिस्य बुद्धिमान् ॥१५॥ व्रतं निरशनं चक्रे सूर्यस्तिमि ॥२॥
ललोचनः ॥ ततः प्रसन्नो भगवान् सत्राजितस्तपस्थितः ॥१६॥
सत्राजितोपि तुष्टाव दृष्ट्वा देवं दिवाकरं ॥ सत्राजित उवाच ॥

(3A)

तेजोराशेनमस्तेस्तु नमस्तेविश्वसंभव ॥ नमस्तेविश्वसंह
र्त्रेनमस्तेस्तुदिवाकर ॥१७॥ ऋषिमूर्त्ते नमस्तेस्तु नमस्तेवि
श्वपालक ॥ विश्वरूपनमस्तेस्तु नमस्तेसर्वलोसुख ॥१८॥
काश्यपेयनमस्तेस्तु [illegible]श्वनमोस्तुते ॥ ग्रहराजनमस्तेस्तु
नमस्तेचंद्ररोचिषे ॥१९॥ वेदत्रयनमस्तेस्तुवेदत्रयनमो
स्तुते ॥ प्रसीदपाहिदेवेश [illegible]मांदिवाकर ॥२०॥ इत्थंसंस्तू
यमानोसौदेवदेवोदिवाकरः ॥ स्निग्धगंभीरमधुरंसत्राजित
मुवाचह ॥२१॥ सूर्यउवाच ॥ वरंब्रूहि प्रदास्यामियत्तेमनसि
वर्त्तते ॥ सत्राजितमहाप्रास्तुष्टोहंतवनिश्चयात् ॥२२॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(५)

सत्राजितउवाच ॥ स्यमंतकमणिंदेहियदितुष्टोसिभास्कर ॥
।।३।। प्रददौतस्यतद्रत्नंस्वकंठादवतार्यसः ॥२४॥ सूर्यउवाच ॥ भा
राष्टकंशालकुंभस्त्रवलेयं [illegible] णिः ॥ स्तुत्विष्मलासनाधा
यीरत्नमेलन्महोत्सवं ॥ [illegible] जित्लक्षणेनेषअस्तुत्विंह
त्तिमानवं ॥ ६ [illegible] कौलद [illegible] लेजोराशिदिवाकरः ॥२५॥
तद्रत्नकंठोज्वलमानरूपोपुरी [illegible] संछस्यविवेशासत्वरं ॥
दृष्ट्वातुलोकामनसादिवाकरंसंचिंतयंतिस्तिमिलक्षदृष्टपः ।।२।।
॥२६॥ हीन्द्रनंसमायातिसहस्त्रभानुर्जनार्दनंदृष्टुमिहप्रतापी ॥
नायंसमायातिसहस्त्रभानुःसत्राजितोयंमणिकंठभास्वान् ॥२७॥

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(HA)

स्यमंतकमणिं दिव्यं दृष्ट्वा तत्कंठमंडले ।। स्पष्टहांश्चक्रे जगन्ना
थो न ददौ स मणिं ततः ।। २८ ।। सत्राजितो ज्ञातभयो याच्यमिष्य
ति मां हरिः ।। प्रसेनाय ददौ भ्रात्रे पार्श्वेपं शुचिनात्यया ।। २९ ।।
एकदा कंठदेशे सोपि ... कुलेश ।। मृगयाक्रीडनार्थी
य ययौ स्वेच्छेन संप्लुतः ।। ३० ।। ... आरूढः श्रुचि स्वासो ह
तः सिंहेन कानने ।। तं न मा... स्वच्छं न सिंहो जांबवता हतः
।। ३१ ।। मणिं नीत्वा स्वबिवरं ददौ पुत्राय जांबवान् ।। प्रसेनो
ऽप्यपि नायाति हतः स्वच्छेन निश्चितं ।। ३२ ।। इति संलक्ष्य
ले सर्वे तु च्छील स्युरनेकशः ।। पुरीं विवेश स्वच्छोपि लोकैः

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. Joint project of the

(5)

सर्वैः समावृतः ॥३३॥ लोभेन महता कृष्णः प्रसेनं हत्वाभि
॥४॥ ति ॥ द्वारकावासिनः सर्वे जना ऊचुः परस्परं ॥३४॥ कृष्णा
पवादसंतप्तः कृष्णो मणिं निरगाद्वने ॥ स हैव तैर्यथा दृष्ट
दृष्ट्वा सिंहेन यत्स्थलं ॥३५॥ प्रसेनं हतवान् सिंहः सिंहो जां
बवताहतः ॥ हत्वा सिंहं स्वविवरे जांबवान्प्रययाविति ॥३६॥
स्यमंतकं च कृष्णोसौ तत्पदालक्ष्यचरः शनैः ॥ विवेश तद्बि
लं कृष्णो बहिः संस्थाप्य यादवान् ॥३७॥ शतयोजनपर्यंत ॥४॥
मंधकारं स्वतेजसा ॥ निवारयन्ददर्शाग्रे प्रासादं बहुभू
मिकं ॥३८॥ जांबवंतः कुमारीं च दोलायाममितद्युतिं ॥

(5A)

लंबमानं च माणिक्यं ददर्श भगवान् हरिः ॥३९॥ रूपयौ
वनसंपन्नां कन्यां जांबवतीं पुरः ॥ दोलां दोलयमानां च ददर्श
कमलेक्षणः ॥४०॥ विस्मयं परमं चक्रे दृष्ट्वा तां चारुहा
सिनीं ॥ बालस्तु दृष्य गायंती मृदुवाक्यपुरःसरं ॥४१॥
सिंहः प्रसेनमवधीत्सिंहो जांबवता हतः ॥ सुकुमारकिमा
रोदीस्तव ह्येषः स्यमंतकः ॥४२॥ मदनज्वरदाहार्त्ताद्दृष्ट्वा
कृष्णं बभूव सा ॥ उवाच ललितं बाला गम्यतां गम्यता
मिति ॥४३॥ रत्नमादाय वेगेन यावद्गच्छेत्तं च जांबवान् ॥
इत्याकर्ण्य हसन् शौरिः शंखं दध्मौ प्रलापवान् ॥४४॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(6)

आकर्ण्यसहसोत्थायऋक्षराट्युयुधेततः॥संग्राम
॥५॥ श्चाभवद्घोरोहरिजांबवतोस्तदा॥४५॥द्वारकावासिनः
सर्वेयेबहिस्थाश्चयादवाः॥सप्तमेदिवसेप्राप्तेइतिसंत
र्क्यतेगताः॥४६॥वसुदेवोवाजीवन्यासर्वेसंगेन्धया
नसाः॥परलोकक्रियांचक्रुःपरेलस्यतुतेतदा॥४७॥ए
कविंशद्दिनंयावद्युद्धंकृत्वाविभुः॥युयुधानेनकृष्णेन
जांबवांस्तोषितोयुधि॥४८॥अप्रावृतंकर्मदृष्ट्वादेवदेव ॥५॥
स्यशार्ङ्गिणः॥उवाचवचनंप्रीतोदेवदेवंसऋक्षराट्॥
४९॥अजय्योहंसुरैःसर्वैर्यक्षराक्षसदानवैः॥त्वयाजितो

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(6A)

हं देवेशो देवस्त्वमसि निश्चितं ॥५०॥ जाने त्वां वैष्णवं तेजो ना
न्यथा बलमीदृशं ॥ [illegible]लि प्रसादये देवेशं ददौ मणिमथ्युत्तमं ॥
५१॥ सुतां जांबवतीं चापि भार्यार्थे वरवर्णिनीं ॥ न सा ग्रि
ग्राह्या मास स देवदेवेन जांबवान् ॥५२॥ मणिमादाय कृष्णो
ऽपि जांबवत्या समन्वितः ॥ जगाम द्वारकां रम्यां यादवैः सम
लंकृतां ॥ गैलंष्टे तां समाचष्ट द्वारकावासिनां ततः ॥ सत्रा
जितस्य मणिरत्नं च दत्तवान्सत्यनिश्चितः ॥५४॥ मिथ्यापवा
दसंसिद्धिं प्राप्तवान्मधुसूदनः ॥ सत्राजितोऽपि संत्रस्य
स्वच्छायमप्रदो सुतां ॥५५॥ स सत्यभामां महाभागां सो कन्यां स

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

वैसुणान्वितं ॥ शालधन्वा क्रूर मुखायादवा दुष्टमानसाः ॥ धार

॥६॥ सत्राजितेन ते वैरं च क्रूरत्नाभिलाषिणः ॥ दुष्टात्मा शालध

न्वासौ गलेक्षछेधपंडुवा ॥५७॥ सत्राजितं निहत्याशु

मणिं जग्राह पापधीः ॥ [illegible] पुरलः ससाआन्वष्टेतद्धि

चेष्टितं ॥५८॥ अलरूध [illegible] ष्टो स्वच्छः कपटनायकः ॥

बलदेवपुरोवान्यं उवा [illegible] पीधरः ॥५९॥ हत्वा सत्रा

जितं दुष्टो मणिमादाय गच्छति ॥ निहत्य शालधन्वानं

मणीं वोराज्ञ सुत्तमं ॥६०॥ भोग्यं लदावयोरत्नं भविष्यति सु ॥६॥

निश्चितं ॥ एतच्छ्रुत्वा भयत्रस्तः शालधन्वापि मानवः ॥६१॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(71A)

आहूयाक्रूरनामानं माणिक्यं प्रददौ च सः ॥ आरुह्य वड

एं २ वांवेगान्निर्गतो दक्षिणां दिशं ॥ ९२ ॥ रथस्थावनुगच्छेतां तदा

रामजनार्दनौ ॥ शतयोजनमार्गे सा ममार वडवा ततः ॥

९३ ॥ पलायमानौ निहतः पदातिस्तु पदातिना ॥ हत्वा तं बल

देवं तु रथस्थं समुपा[गतः] ॥ ९४ ॥ अदृष्ट्वा तत्र तं मणिं बलदे

वपुरोवदत् ॥ कपटी त्वं स[illegible]लोभी पापी सुनिश्चितं ॥

९५ ॥ अर्थी यश्च जनं हत्वा [illegible]बंधु समाश्रयेत् ॥ अनेक

शपथैः कृष्णो बलदेवं प्रसादयत् ॥ ९६ ॥ तथापि नाभव

द्रामः प्रसन्नः क्रोधमूर्च्छितः ॥ धिक्कृष्णमिति चोक्त्वा तु य

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(8)

योवैदेहमंडलं ॥६७॥ सछोपिरथमारुह्यद्वारकांप्रय
॥७॥ यौततः ॥ द्वारकावासिनः सर्वे सछमेकाकिनं तथा ॥६८॥
विलोक्यसंसदितदा न साधीयान यं हरिः ॥ निष्कासितो
ऽनेनलोभाज्ज्येष्ठोभ्राता बलो बली ॥६९॥ इतिश्रुत्वाव
चस्तेषां द्वारकावासिनां हरिः ॥ वृथाभिशापसंतप्तोल
ज्जानम्रस्तु स खस्तदा ॥७०॥ अक्रूरोपि च निष्क्रम्य तीर्थ
यात्राप्रसंगतः ॥ काशीं गतो सुखेनासाव यजं घट्टना ॥७॥
यकं ॥७१॥ तोषमुत्पादयामास तेन द्रव्येण बुधिमान् ॥
सुरालये गृहे श्चान्यैर्नगरं समकल्पयत् ॥७२॥

(81A1

नदुर्भिक्षंनवैरोगाद्भयोनचविद्रवं।।शुचिनाधार्य
लेलत्रमलिःस्वर्यस्यनिश्चितं।।७३।।जानंन्नपिहितस्त
वैंमानुषंभावमाश्रितः।।भगवान्निष्कलंकोपिकांचा लो २
रसुपाश्रितः।।७४।।बंधुवैरंसमुद्दिश्यलंकाघनंसमुपस्थि
तं।।पापवादोवलव[illegible]कार्यमपाकुना।।७५।।
दलिच्चितानुरंसख्यंनार[illegible]सम्पघ्नतः।।नहीबालत्व
तांपूजांसुखासीनोब्रवीन्मुनिः।।७६।।किमर्थंखिद्य
तेदेविकिंवालेशोककारणं।।यथावृत्तंसमाचष्टनारदा
यसकेशवः।।७७।।इतिश्रुत्वावचःतस्यसख्यंतंमुनिरब्रवीत्।।

A joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

नारदउवाच ॥ जानामिकारणंदेव यदर्थंलंघनंतव ॥७९॥
॥८॥ त्वयाभाद्रपदेशुक्के चतुर्थ्यांचंद्रदर्शनं ॥ चलंतेनसमुत्पन्नं
लंघनंतेद्दथैवहि ॥७९॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ वदनारदयत्नेन
कोदोषश्चंद्रदर्शने ॥ स [illegible] ज्ञानाथोद्वितीयायां
सदाजनाः ॥८०॥ कुर्वं [illegible] तस्य किमर्थंवदसन्मुने ॥
नारदउवाच ॥ गणनाथे [illegible] पश्चंद्रोयमितिगर्वितः ॥८१॥
तद्दर्शनेनराणांहि वृथानं [illegible] भविष्यति ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ ॥८॥
किमर्थंगणनाथेन शप्तश्चंद्रः सुधामयः ॥८२॥ एतत्सर्वंमम
कृष्णोक्तंयथावक्तुमर्हसि ॥ नारदउवाच ॥ गणनामाधिपसे
नरूद्रेणब्रह्मणापुरा ॥ अणिमागरिमाचैव लघिमामहिमातथा ॥८३॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(9A)

इशित्वं चव शित्वं च प्राप्तिः प्राकाम्यमेव च ॥ सिध्धयश्चाष्ट ए
ता वै सर्वसिध्धिप्रदायकाः ॥८४॥ भार्यार्थे प्रददौ देवो गणे
शाय प्रजापतिः ॥ ब्रह्मादि[illegible] गणाध्यक्षं स्तुतिं कर्त्तुं प्रचक्र
मे ॥८५॥ ब्रह्मोवाच ॥ ग[illegible]णाध्यक्ष लंबोदर वरप्रद ॥
संपूजये त्वां देवेश मोद[illegible]नतः ॥८६॥ असंपूज्य ग
णाध्यक्ष सिध्धिं वांछंति ये [illegible] ॥ न तेषां जायते सिध्धिः कल्प
कोटिशतैरपि ॥८७॥ त्वद्भक्त्या तु गणाध्यक्ष विष्णुः पाल
यते जगत् ॥ रुद्रः संहरते देव त्वत्प्र चैयेकं करोम्यहं ॥८८॥
इथ्थं संस्तूयमानो सौ देवदेवो गजाननः ॥ उवाच परमप्रीत्या

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(10)

देवदेवंप्रजापतिं॥८॥श्रीगणेश्वरउवाच॥वरंश्रीघ्र
॥९॥ दास्यामियत्तेमनसिवर्त्तते॥ब्रह्मउवाच॥क्षिपमाणस्य
मेसृष्टेनिर्विघ्नंजायतांसदा॥९॥एवमस्त्विति देवोसौ
गृहीत्वामोदकान्करे॥सत्यलोकंसमंतुवैमत्तिंचक्रेग
जाननः॥११॥चंद्रलोकं समासाद्य पुरवक्रस्थोगणेश्वरः॥
स्खलिताद्वाहनाद्देवः पतितोगणनायकः॥१२॥उपहा
संलपाचक्रेसोमोरूपमदान्वितः॥तंदृष्ट्वाकोपताम्राक्षो ॥७॥
गणनाथोब्रवीद्वचः॥१३॥दर्शनीयः सुरूपोहंसुधामय
यवपुस्त्वहं॥गर्वितोसिशशांकत्वंफलंपश्यसिसत्वरं॥१४॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(10A)

अद्यप्रभृतिलोकास्त्वांनैवपश्यंतिपार्थिवं॥पश्यंतिचेत्प्र
मोदेनत्वंमत्तांमंगलाधनं॥१९५॥मिथ्याभिशापसंयुक्ता
भविष्यंतिनसंशयः॥१९६॥हाहाकारोमहाञ्जातःश्रुत्वाशा
पंसुभीषणं॥१९७॥अ[illegible]वपनस्त्वंमोजलस्तुपार्थि
शाल॥कुमुदेकौमुदी[illegible]नलस्त्वत्रसंतालयः॥१९८॥
ततोदेवर्षिगंधर्वाःसर्वे[illegible]नमानसाः॥सुरासाहंपु
रोधायजग्मुस्तेप्रपितामहं॥१९९॥विलोक्यसहसाशोक
दृष्ट्वापितामहंशंभुःसर्वेचंद्रविचेष्टितं॥दत्तशापंग
चं तोशोनलस्तासर्वोद्रंतदाविभुः॥२००॥किंचार्यभगवान्ब्रह्मा

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८

Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com